

Rajko Nahtigal

PROF. RAMOVŠ O SEBI OD DOKTORATA
DO DOCENTURE V GRADCU

UVODNE BESEDE

S prof. Ramovšem sem se seznanil spomladi leta 1913, ko je bil dijak v V. semestru, jaz pa sem se prišel z Dunaja v Gradec predstaviti zaradi svojega imenovanja za izrednega profesorja za slovansko filologijo s posebnim ozirom na slovenski jezik in književnost, a prof. Murku sem obenem prinesel rokopis svoje knjige o ruskem naglasu za njegovo zbirko »Slavica«. Prof. Murko, ki sem ga obiskal dopoldne v slavističnem seminarju, me je takoj odpeljal v indogermanski inštitut prof. R. Meringerja, ki je bil odločen v moji zadevi in s katerim sem bil že znan z Dunaja od leta 1895. Meringerja ni bilo v inštitutu, pa sva se napotila ga iskat. Pred univerzo je nama prišel nasproti mlad, ličen dijak, ki je naju pozdravil in ki ga je Murko predstavil kot svojega in Meringerjevega slušatelja Franca Ramovša. Na vprašanje, kje bi mogel biti prof. Meringer, je bil natančen odgovor, da je bil tedaj v restavraciji »Zum Prinzen Koburg«, ki je bila nekakšna univerzitetna restavracija v bližnji Zinzen-dorfasse. To je bilo moje prvo srečanje z Ramovšem, ki mi je ostalo živo v spominu.

Ko sem jeseni leta 1913 prišel kot izredni profesor v Gradec, se je bil Ramovš vrnil s študijskega potovanja po Nemčiji in Danskem. V letu 1913/14 je bil v zadnjih dveh, VII. in VIII. semestru in se je pripravljaj predvsem za doktorat, ki ga je opravil z odliko konec VIII. semestra z disertacijo »Die gemeinslavischen reduzierten Vocale im Slovenischen« in z izpitom pri glavnem rigorozu »in philologia slavica ac comparativa indogermanica«. Promoviran je bil 11. julija 1914. Tu se spominjam na prijeten njegov doktorski »potus«. Po njegovem odhodu domov sem kmalu prejel od njega prvo pisemce z dne 4. avgusta 1914, nakar se je pozneje razvilo med nama živahno in zanimivo dopisovanje,

vredno, kakor se bo videlo, objave predvsem za pravo predstavo že tedaj izrednega znanstvenega in človeškega lika prof. Ramovša. Drugo od njega prejeto pismo z dne 17. junija 1915 javlja njegov nenadni odhod. Sledil je vstop v vojaško službo, ki je trajala od 21. junija 1915 do 11. septembra 1918 in ki je bila za njegovo življenje naravnost nevarna, kakor to sam plastično opisuje v opisu vsega vojaškega službovanja (objavljen je spodaj). Napisal ga je zaradi svoje habilitacije in mi ga poslal v pismu z dne 10. novembra 1917.

V tej njegovi dolgi odsotnosti iz Gradca je v pogostni korespondenci stalo v ospredju vprašanje ravno omenjene habilitacije. Obširno habilitacijsko delo mu je bilo tako rekoč nadaljevanje doktorske disertacije. Medtem ko razpravlja v tej o obeh praslovanskih, torej starih redukcijskih vokalih v slovenščini, obravnava v habilitacijskem spisu slovensko moderno redukcijo kot I. poglavje dela »Slovenische Studien«. Natisnjeno je bilo v okviru Jagičevega »Archiva« za slovansko filologijo in je tam izšlo šele leta 1920 v XXXVII. zvezku, str. 123—174 in 289—350, in sicer sledi po daljšem uvodu, str. 123—132, na str. 132 pa do konca »I. Die moderne Vokalreduktion«. Ramovš pa je že tudi v prejšnjih dveh zvezkih »Archiva«, XXXV. (leta 1914) in XXXVI. (leta 1916) objavil razpravi »Zur slovenischen Dialektforschung« in »Sprachliche Miscellen aus dem Slovenischen«. To so začetki njegove velike zasnove in v precejšnjem obsegu izvršenega dela »Historične gramatike slovenskega jezika«.

Ker je Murko spomladi leta 1917 odšel v Lipsko, sem posle izvajanja Ramovševe habilitacije, ker je šlo za slovansko filologijo, moral voditi jaz, ki sem 8. oktobra 1917 postal tudi Murkov naslednik. Habilitacija je bila izvršena 8. januarja 1918 s kolokvijem in poskusnim predavanjem (v glavnem razlago slovenskih oblik imen Beneške Slovenije). V ta namen je Ramovš moral seveda priti v Gradec. Dekret za docenta je bil od ministrstva datiran z 21. marcem 1918. Jeseni 11. septembra 1918 je nastopil docenturo, toda konec vojne je to prekinil. Ramovš je postal tajnik vseučiliške komisije pri pokrajinski vladi v Ljubljani. Dopisovanje z njim pa se je še vedno enako pogosto (okrog 25 dopisov) nadaljevalo do mojega prihoda spomladi 1919 v Ljubljano in se tikalo z ene strani Ramovševih osebnih zadev, oprostitev od vojaščine, njegove docenture (prvotno je hotel predavati o praslovanski gramatiki, pozneje pa je izpremenil to v »Uvod v zgodovino slovenskega jezika«), morebitne profesure v Gradcu ali drugje, z druge strani pa splošnih zadev, kakor od mene in prof. Kaspreteta ustanovljenega »Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino«, poslovanja gori omenjene vseučiliške komi-

sije, ustanovitve in organizacije ljubljanske univerze i. dr. Toda to ne spada več v mejo, postavljeno v naslovu, upam pa, da se bo tudi za ta drugi del korespondence našlo mesto v Slavistični reviji, ker se navedene zadeve obravnavajo obširno in zelo zanimivo ter dopisi tako nudijo važno gradivo za presojo slovenskih kulturnih prizadevanj one razburkane prelomne dobe, da ne govorim o precejšnjih prispevkih k življenjepisu prof. Ramovša.

V Ljubljani, 8. oktobra 1952.

PISMA DR. FRANCA RAMOVŠA
PO DOKTORATU DO HABILITACIJE V GRADCU*

1

Velespoštovani gospod profesor!

Naznanjam Vam svojo vrnitev v Gradec. Čez dan bom vedno delal, kakor tudi zvečer. Kadar boste pa imeli čas in greste kam ven na razvedrilo ali tudi zvečer, bi mi bilo v čast in kratkočasje, ako bi smel z Vami. Blagovolite mi to naznaniti na naslov »Leechgasse 6. part.«.

Vdano Vas pozdravlja in se Vam priporoča

Vaš zvesti učencec

./.

Dr. phil. Franz Ramovš

Gradec 4/VIII/14.
(Na vizitki)

2

Dr. Ramovš Franz, Ljubljana
Villa Velkaverh
Komenskega 7
17. VI. 1915

Velecenjeni g. profesor!

Je že nanesa usoda tako, da se nisem mogel osebno posloviti. Zadnje dni še v kavarni nisem bil, ker sem skrajni čas porabil, da sem dovršil pregledovanje in korigiranje rokopisa. Žal mi je, da nismo mogli za slovo še kake ziniti. Zdaj sem zaprl filologijo v kovčeg, pripasal bom bajonet (po ljubljanski: pugaŋčt), pa puškico na ramo in gremo na jago teh požrešnih Italjanov. Vse bo dobro, najbolje pa seveda to, če bo usoda

* Po tem natisu oddana v arhiv Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

s tako mehkim svinčnikom pisala, da bom mogel tudi povedati, kako je bilo. Draginja je velika, tudi sladkorja je malo, in ker nočem biti ponizen možic, odklanjam še tisti mali »dulce«, ki govori, da je dulce est pro patr. m. Bog nas obvaruj, da bi ravno mi morali biti objekt takim starim latinskim rekom. Pozdrave g. prof. Murko. Kaj več poročam iz kasarne. Do sobote sem pa še svoboden in to je šele pravi »dulce«.

Z odličnim spoštovanjem in z lepimi pozdravi Vaš vdani

Ramovš

(Dopisnica)

3

Einj. freiw. Gefr. Dr. Ramovš Franz
Brig. San. Anstalt N° 15
Alpiner Rettungskurs
Feldpost 306

5. XII. 1915

Velespoštovani gosp. prof.!

Večkrat sem Vam že nameraval pisati, pa človek tako redko pride do tega. Zadnjič mi je prof. Murko sporočil, da je že drugi članek Vaših zanimivih freisingensij gotov. Ker bom zdaj imel več časa (prišel sem k rdečemu križu in rekel adijo granatam, ki so bile včasih kar preveč prijazne, da so eksplodirale tik mene), se Vam toplo priporočam, da mi dopošljete separatnik, ki ga bom z veseljem študiral. — Kako Vam sicer gre g. prof.? Kako je »bilo« z Vašo vojaščino? Najbrže ste bili oproščeni, ne? V čem tiči zdaj Vaše znanstveno delo? Kako je v seminarju? Kaj donšajo časopisi?

Lepo Vas pozdravlja in se Vam toplo priporoča

Vaš vdani

Dr. Ramovš F.

(Feldpostkorrespondenzkarte)

4

Einj. freiw. Gefr. Dr. Ramovš Franz
Kmdt. der alpinen Rettungsstation N° 1
Feldpostamt N° 306

28. XII. 1915 (I. 1916 na žigu)

Velespoštovani gosp. prof.!

Danes sem z velikim veseljem dobil Vašo karto. Obenem z njo sem dobil tudi sicer veliko pošte in več božičnih daril, med katerimi so bile tudi Feldpostkarte, ki so mi baš včeraj pošle. Bili smo 2 dni čisto od

sveta odrezani radi hudega snežnega viharja in tako se je nagromadila pošta. Vse, kar mi pišete, me je razveselilo. O rezultatu Hroznovega dela sem danes dobil kar dve priči: Vašo in obenem kratko notico v Slov. Nar. od 22. t. m., ki ga redno dobivam. Vendar se ne krijeti. Konec v Slov. Nar. je sploh precej eksotičen, in mu že radi tega ni verjeti. Ako je hetitiščina res indogermanski jezik, bo to zanimiv študij — počasi se bo že še našla pot dialektov do znanih azijskih narečij. Predvsem bo tu zanimivo študirati vplive na trakijski jezik in nehote človeku pridejo na misel zopet in zopet zagonetni Etrurci. Pa bomo več videli pozneje enkrat — če nam bo dano. — Jaz sem zdrav in zadovoljen. Res, da življenje samo že v sferah dvatisočih metrov daje po zimi že celo mnogo štrapac, a, kakor se spoznam, sem pa le še fajn kerlc. Edina neugodnost so uši, ta vrag! Kadar bom dobil freis. II., bom poskočil do stropa — pardon, saj sem v podzemeljski koči. Prav veselo novo leto, ki naj Vam da sreče obilno. Lepe pozdrave in priporočila od Vašega vdanega /.*

(Feldpostkorrespondenzkarte)

5

Dr. Ramovš Franz
Rek. Abt. Lir. 27
Bad Aussee
Obersteier

B. A. 25. VII. 1916

Velespoštovani gospod profesor!

Prav zelo me je razveselilo, da ste se me spomnili z odtiskom freis. II. Ni še zamorena nekdanja moja ljubezen do filologije, dasi je mnogo, do obupnosti mnogo popustila, kot sploh vse. V prvem prostem času sem pričel brati — in tako že prečital nosnik e. o — ki je kompliciran — si prihranim za večer in pozneje. Kar sem prebral, je vse jako dobro in me kar veseli, da se tudi briž. spomeniki, po katerih je že toliko rok in glav mešalo, pod Vašim peresom tako lepo in gladko luščijo in jasne. Bog daj veliko sreče vsem Vašim lepim načrtom. Več še, ko vse preberem. Prav lepa hvala in moje vdane pozdrave in priporočila!

Vaš hvaležni in vdani Dr. Ramovš

(Feldpostkorrespondenzkarte)

* Ime ni izpisano, ker ni bilo več prostora.

Dr. Ramovš Franz
Rek. Abt. Lir. 27
Bad Aussee
Obersteiermark

Bad Aussee 1. VIII. 1916

Velespoštovani gospod profesor!

Danes sem dokončal s čtivom freising. II. Dovolite mi, da Vam smem k razpravi kar najprisrčneje čestitati. Jako lepo je uspela! — Zelo me veseli, da ste glede rezijanščine in njenega stališča v vrsti slov. dial. istega mnenja kot jaz. Glede različnih fonetičnih prikazni, skupnih v kor. — rez. — gor. okolišu sem že pred dvema letoma našel še mnogo novih sledi. Tako tudi glede naglasa. Marsikaka teh drobtin je že obdelana v moderni redukciji (kar veste, da lepo počiva pri Winterju v Heidelb.), ki tudi sicer pojasnjuje in dokazuje Vašo izpeljavo. O marsičem bi se dalo še govoriti, sklepati in vsaj določiti stopnjo verjetnosti (zlasti o izjemah pravila $u/o < \varrho$). V splošnem pa sem popolnoma Vaš! — Kako sicer v Gradcu? Meni slabo; živci najbrž ne ozdrave nikdar. Zadnji čas so se mi začele še celo roke tresti.

Prav lepo Vas pozdravlja in se Vam priporoča

Vaš vdani Ramovš

(Feldpostkorrespondenzkarte)

E./G. Dr. Ramovš Fr., Lir. 27
Bad Aussee

Leoben 2. XII. 1916

Velecenjeni gosp. profesor!

Ko sem prišel v B. A., me je zdravnik poslal h konstataciji mojega bolehanja na srcu in pljučih v Leoben, kjer sem danes. Dobil sem Verzeichnis C, t. j. da sem sposoben le za Hilfs- und leichte Kanzleidienste. Zvečer se vrnem v B. A., kjer bom čakal na superarbitracijo, najbrž en mesec. Potem bomo videli, kaj bo. Imejmo veliko nado! Največ uspehov Vam želi pri Vaših delih, Vas lepo pozdravlja in se Vam priporoča

Vaš vdani Dr. Ramovš

(Dopisnica)

Dr. Ramovš Franz
Rek. Abt. Lir. 27
Bad Aussee
Obersteierm.

B. A. 3. I. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Vse najboljše k srečnemu novemu letu. Različne zanimivosti mi je itak poročal že g. prof. Kaspret in zdaj samo upam, da kmalu pride čas, ko bo stvar prišla na javen trg. Da bi le srečen bil tudi še nadaljni potek! — Z menoj po navadi. Ta mesec enkrat odidem h kadru v Admont, odkoder me bodo potem poslali v kako pisarno. Vsaj na varnem bom, čeprav ne bo nikjer nič dobrega.

Še enkrat srečno novo leto, lepe pozdrave in priporočila!

Vaš vdani in zvesti

Ramovš

(Feldpostkarte)

Dr. Ramovš Fr., Kamnik
c. kr. okrajno glavarstvo

17. I. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Prav prisrčna hvala Vam za prijazno sporočilo; obenem se Vam priporočam, da mi naznanite, kdaj da pojde akt na ministrstvo. Ako namerava Vaše preblagorodje pismeno po kom na Dunaju kaj ukreniti, tedaj bi kot prva in glavna točka bila pač vprašanje glede *oprostitve*. Predvsem v tem oziru bi se Vam priporočil. — Razpravo o Dalmatinu sem pri Kleinmayrju vzel in jo priličil za tisk. Od prejšnjih 70 črk je ostalo zdaj še 16, upam pa, da jih razen 2 ali treh tiskarna že ima. V nedeljo grem zopet k njemu, da se definitivno pomeniva. Sicer nič novega. Upam, da ste že popolnoma zdravi. Z lepimi pozdravi, globokim spoštovanjem in priporočilom

Vaš

vdani in hvaležni

učenec Ramovš

(Dopisnica)

Dr. Ramovš Franz, Admont
Ladentrog's Gasth. zum Bahnhof
Zimmer 7. Oberst.

Admont 21. I. 1917

Velespoštovani gosp. profesor!

Včeraj sem dobil karto od g. prof. Kaspreta, ki mi je prinesla marsikaj novic. Tako predvsem o prof. M. in tudi o Vas, da pojdete najbrž v Albanijo. Rad bi zvedel kaj več, ker mi je g. prof. K. vse le namignil in mi sporočil, da naj kaj več pričakujem od Vas. Zelo bi me veselilo, ako bi si vzeli toliko časa, da bi mi pojasnili celo stvar. Tudi za novi časopis kaj morda? Z menoj po navadi. Zdaj delam vsak dan od 8—12 in 2—6 v bataljonski pisarni, dokler ne bom komandiran k cenzuri. Že še gre, dasi sem vsega vkup že sit čez glavo. Pričakujem torej Vašega poročila.

Prav lepo Vas pozdravlja in se Vam toplo priporoča

Vaš vdani Ramovš

P. S. Pisal sem Dr. Prijatelju, da naj poskusi, ali bi me mogel spraviti čimprej k cenzuri, naročil sem tudi g. prof. Kaspretu, da z Vami o tem govori. Mogoče je Jagić znan s kako veliko osebnostjo in bi Vas prosil, da se i Vi malo zavzamete za ubogega sovdata. Tu so razmere naravnost neznosne. Premislite vso stvar — mogoče le najdete kak priboljšek, za kar bi Vam bil neizmerno hvaležen. Zdaj bi se dalo znabiti meni pomagati, ker nisem več kriegsdiensttauglich.

Z lepimi priporočili

Vaš vdani R.

Ako ste dobili separatnike o »Doberdobu«, bi Vas lepo prosil za enega.
(Dopisnica)

Dr. Ramovš Fr., Admont
Gasthof Ladentrog
Obersteier.

Admont 7. II. 1917

Velespoštovani gosp. prof.!

Vašo karto z veseljem prejel. Že prof. Murko in Kaspret sta mi tudi pismeno naznanila, da se nekaj plete, da bi prišel v Gradec. Prav rad, a pod takimi pogoji prezebam že raje tukaj v Admontu. Je tu par prostovoljcev, ki je imelo čast biti pri vojaški justici za tolmača — vsi so

mnenja, da bolj naporenega pisarniškega dela sploh ni. In če so obravnave, more sedeti tak tolmač včasih tudi do polnoči v dvorani. No, seveda sedim potem raje tu, ko sem vsaj ob 6^h zvečer sigurno prost. Sporočil sem tudi že prof. M. o tem. Seveda sem Vam hvaležen za ta trud; želeli ste mi gotovo kaj dobrega storiti, a to je ravno, kar ne veste, kako je pri sovdatih. Lahko bi šel tudi v Zentralnachweisbureau na Dunaj, a nočem iz istega vzroka. Dokler se mi povsod obeta 8-urna dnevna pisarna, radevolje tukaj sedim. — Veseli me, da so freis. III. tudi že končana. Kar se Doberdoba tiče, je umljivo, da je Župančič proti, saj poznamo vendar kranjske razmere. »Carniola« bo že mogoče sprejela, če ne — pa, čemu je novi list? Pravite, da bi recenziral I. snop. Škrabca. Berem ga zdaj. A recenzija je pri takih stvareh težavna. Ali je treba vsako stvar razpravljati, ali pa zreti na snopič kot *le* drugi izišli tisk, torej s stališča *l. 1870*. In če bi recenziral s tega stališča, potem ne ostane skoro nič, kar bi bilo treba povedati. Obenem pa je zame težavno, ko nimam pri roki drugega kot pero in svinčnik, sicer pa nobenega aparata. Mogoče bom vseeno kaj napisal, vendar dvomim. Bilo bi za nič. Sicer nič novega. Bil sem zadnjič 31. jan. za 1 popoldan v Gradcu in da bi imel količkaj časa, bi Vas poiskal, a sem moral že ob 6^h proč in ob 1^h sem prišel. Tu imamo mraza kar na debelo, tudi do — 25° zjutraj. Za moja pljuča nič dobrega, kar jako čutim. Na »Vabilo« sem zelo radoveden. Dobro ga sestavite, ker je tudi od reklame mnogo odvisno. Pozdrave g. M. in Kasp.

Z lepimi pozdravi in priporočili

Vaš vdani Ramovš

(Dopisnica)

12

Dr. Ramovš Fr., Kamnik
c. kr. okrajno glavarstvo

Kamnik 2. IV. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Vašo karto prejel in takoj odgovarjam. Meni ni tako lahko priti v Ljubljano z ozirom na to, da se nahajam v etapnem ozemlju in je vsaka vožnja zvezana z Off. Befehlom. Vendar si tega preskrbim za 11. t. m. Na 11. pridem torej popoldne ob 5^h v Ljubljano in jo mahnem v kavarno »Evropo«. Ako boste že ob tem času v Ljubljani,* prosim, da bi bili v »Evropi«; ker meni bodo na razpolago samo 4 ure; zvečer ob 7^h se peljem nazaj. Torej le pod temi pogoji je sestanek — ki si ga že prav želim

* V Albanijo sem potoval tedaj preko Ljubljane.

— mogoč. Če bi se pa Vaš odhod zakasnil za delj časa, mi blagovolite naznaniti in obenem zopet poročati, kateri dan (datum) bi potem prišel v poštev za Ljubljano. Kaj več novic pričakujem od Vas ustmeno. — Če bi pa na noben način ne mogli se sniti, se bo dalo morda le pismeno pomeniti o stvari.

Z lepimi pozdravi, spoštovanjem in priporočilom
Vaš vdani učeneec

Ramovš F.

(Dopisnica)

15

Kamnik 15. VI. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Po g. Kaspretu sem zvedel, da ste se že vrnili iz Albanije in da ste z uspehom potovanja zadovoljni. Tako Vam — po dogovoru — pošljem v prilogi tabelo, za katero smo se domenili. Skupina črk za vokale bo velika in tako mislim — sem že tudi sporočil g. prof. Kaspretu — da med vojno to stvar pustimo. In, kakor se kaže, se je naročnikov malo priglasilo (doslej baje 25) in mora se gledati, da ne bo časopis plaval v zraku. Stroški za transkripcijske znake bi bili pa sedaj ogromni — torej je le najbolj pametno, da počakamo s celo robo.

Po najinem sestanku v Ljubljani in na Vaše besede, velespoštovani gospod profesor, sem se le malo obrnil okrog, bi li kje ne tiskal svoje razprave. Šlo je doslej gladko; rokopis je že v Breitkopf & H. tiskarni v Lipskem in uvod in I. pogl., ki obdelava moderno vokalno redukcijo. Stvar izide v založbi arhiva f. slav. Phil.

Po zadnjem pismu g. prof. Meringerja posnamem sledeče: moja prošnja za habilitacijo naj bo v prvih dneh oktobra na dekanatu, tako da pride že v I. sejo zimskega semestra. Jagić mi je obljubil, da bo tisk pospešil, da bo to mogoče. Ker so se deloma razmere stolic na graški univerzi izpremenile in sem obenem jaz primoram, habilitirati se za slovensko jezikoslovje, dasi sem prej bolj mislil na primerjajoče, boste torej sedaj Vi, velespoštovani g. prof., glavna oseba komisije za mojo habilitacijo. Upam, da boste i Vi smatrali za odveč, ako bi hotel podajati še kaka posebno utemeljena priporočila v tej zadevi; poznate me že štiri leta, veste, kaj sem delal in predelal in obenem Vas bo habilitacijski spis tem bolj prepričal o mnenju, ki je potrebno za me. Tudi privatno sva mnogo občevala, diskusirala in debatirala o jezikoslovnih stvareh, tako, da sem prepričan, da morem v Vaši osebi, veleučeni gospod pro-

fesor, videti le človeka, ki se bo zavzel za me in potegnil za dober izid moje zadeve. V slučajih, ki bi bili eventuelno v dvomih o njih, Vam bo rade volje priskočil na pomoč g. prof. Meringer. Upam tudi, da beseda Jagića, ki mi je po pregledu rokopisa pisal naravnost laskavo pismo, tudi ne bo ravno brez uspeha. Boriti se je težko, v teh časih (spominjam se tu afer Schmida in Benussija), vendar imam zaupanje, da bosta vidva z gosp. Meringerjem mojo zadevo brez velike težave mogla izpeljati ugodno.

Ako bi mi imeli v tem ali onem oziru podati kake nasvete, načrte in navodila, jaz jih z odprtimi rokami čakam. Dovolite mi obenem, da priznam, da Vas poznam tudi kot človeka in da tako z velikim zaupanjem polagam v Vaše roke odločitev o moji bodočnosti.

Meni gre po navadi. Dela zdaj malo manj, tako da imam več prostega časa. Dobil sem v roko star rokopis (pisan bogvekdaj, najbrž začetkom 18. stol.), ki vsebuje: pesmi, cerkvene, iz Truberjevega »Ta celi katekizem« iz l. 1584; dalje nekaj odstavkov »Kolomonovega žegna« po »Duhovni brambi« (meni znan izvod iz l. 1740); dalje več strani (kakih 30) iz Tulščaka, Lepe keršč. molitve. Žal, da za ta del nimam knjige; vendar sem po izpisih iz nje, ki sem jih napisal v kopenhagenski knjižnici, določil, da so te molitve iz Tulščaka. Za troje molitev pa še nisem na jasnem. Res zanimiv rokopis! Prevet je jezik skozinskoz s koroškim narečjem.

Rad bi videl, da bi mi odgovorili, kako je bilo v Albaniji, kako je zdaj v Gradcu, kako je zdaj in koliko je rešeno vprašanje Vaše z ozirom na stolico po prof. Murku in kako mislite o moji zadevi. Za vse Vam bom zelo hvaležen.

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili

Vaš vdani, hvaležni učenec

Ramovš F.

(Pismo)

14

Dr. Ramovš Fr., Kamnik
c. kr. okrajno glav.

17. VII. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Predvsem prisrčna Vam hvala za zadnje pismo. Po informaciji Vam sporočam, da Kleinmayerjeva tiskarna dalj časa skoro nič ni mogla obratovati radi pomanjkanja premoga in svetila in da je preobložena z delom za civilne in vojaške oblasti. Vendar je zdaj že v najboljšem

rednem teku. — Pretekli teden sem bil vkup z Breznikom, ki se čuti užaljenega, da mu uredništvo ni poslalo povabila na naročbo lista. Meni je to docela nerazumljivo, posebno še, ko sva o tem govorila še v februarju z g. prof. Kaspretom. Upam, da se bo ta stvar še poravnala. Breznik je tekom počitnic v Ihanu, pošta Domžale. Enako — kakor mi je on pravil — tudi Škrabcu (sedaj pri frančiškanih v Ljubljani) še ni nič znanega o listu. Seveda potem ni čudno, da se mi je zadnjič g. prof. Kaspret pritožil, da ne gre in da je malo naročnikov. Propaganda mora biti radikalna in predvsem nestransko enostranska, posebno še ne pri znanstvenem listu. — Sicer nič novega. 2 moji korekturi sta že gotovi, prihodnji mesec bo že najbrž vse.

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili Vaš vdani učenec

Ramovš

(Dopisnica)

15

Kamnik 25. VII. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Zahvalim se Vam v svojem in v imenu moje žene za pristrčne čestitke, ki ste mi jih izrekli v svojem zadnjem cenjenem pismu, za katerega se Vam toplo zahvaljujem.

Jasno mi je zdaj tudi, kako je do tega prišlo, da n. pr. Breznik še ni bil vabljen. Z ženo sva ga obiskala v nedeljo na njegovem domu, kjer biva med počitnicami, v Ihanu pri Domžalah. Imeli smo se prav dobro in zabavno, govorili seveda cel čas o slavistiki in tako seveda tudi predvsem o Vas kot o najmerodajnejšem tozadevnem faktorju za nas. Breznik Vam je izredno globoko hvaležen za recenzijo njegove slovnice, predloženo ministrstvu, in sploh vnet za Vas. Kdo tudi ne bi bil? Škoda, da Vašega pisma že v nedeljo nisem imel, pa bi mu mogel vse natanko pojasniti. On pa me itak v kratkem obišče v Kamniku in se potem razgovoriva o tem in ta čas najbrž ga že Vi tudi povabite.

V Gradcu se je osnoval oz. se snuje Balkaninstitut; kolikor sem bral v Tagespošti — vse to ni nič in kvečjem v sramoto in poniževanje univerze. Sestoji baje iz 6 mož, eden je Rhodokanakis (toliko vem iz večerajšnjega Naroda), kdo so pa drugi?

Dalje sem zvedel, da je pretekli teden promoviral prof. Grafenauer in da ta promocija sovisi s profesuro za slov. jezik v Gradcu. Mi morete v tem podati kako novico?

Jaz ostanem tudi v počitnicah tu. Zelo bi me veselilo, da, naravnost želim si, da bi mogel z Vami, velespoštovani gosp. profesor, priti ta čas kaj v osebno dotiko, ker bi Vas imel marsikaj vprašati in se o marsičem pogovoriti, kar pa človek stokrat lažje opravi ustmeno kot pa pismeno. Če Vas bo le pot pripeljala na Kranjsko, mi to morate zadosti časno povedati, da se kjerkoli že snideva.

Z lepimi pozdravi in priporočili od žene in mene,
Vašega hvaležnega učenca

Ramovša

(Pismo)

16

Dr. Ramovš Franc, Kamnik
c. kr. okrajno glavarstvo

Kamnik 1. X. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Včeraj sem odposlal dekanatu filozofske fakultete svojo habilitacijsko prošnjo. Ker so se — kot izvem po časopisu — predavanja že začela, bo najbrž tudi prva seja že kmalu in se bo že na tej znabiti prihodnji korak ukrenil. Razmere so težavne; gre seveda le za objektivnost. Rad bi Vam poslal en odtis, a za zdaj sem dobil le dva; drugo pride pozneje, ko izide 37. zvezek Archiva. Ko mi je Jagić ta eksemplar poslal, mi je odkrito čestital in me imenuje Oblak redivivus. Dasi tega ne zaslužim, me vendar priznanje največjega slavista veseli. — Vsa stvar pride zdaj torej v Vaše roke, kamor ji z zaupanjem sledim. Upam, da bo šlo vse po poti objektivnosti dalje in da ne bo kakih podobnih stvari kot so bile pri Schmidtu. Novega sicer tu nič.

Z odličnim spoštovanjem in toplimi priporočili
Vaš vdani učenec

Ramovš

(Dopisnica)

17

Kamnik 10. X. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Na visokem in zaslužnem imenovanju Vam odkritosrčno in toplo
čestita

Vaš vdani učenec
Ramovš

(Vizitka)

21

Velespoštovani gospod profesor!

Dvakrat sem že Vašemu preblagorodju v kratkem pisal, a doslej še nisem dobil odgovora, vendar vem, da so temu krive sedanje prometne razmere. Pišem pa danes ponovno, ker se bojim, da se zna v mojem življenju zopet izvršiti kaka večja prekucija, ki bi mi mogla vso sedaj načrtano pot preobrniti. Kakor sem Vam, velespoštovani gospod profesor, že sporočil, sem vložil habilitacijsko prošnjo; vzrok, edini vzrok temu koraku je, da ob koncu vojne vsaj nekaj imam v rokah in da je vsaj to opravljeno, kar se opraviti da; da je vsaj začetek storjen in se mi ni treba pozneje še za to pehati, ko sem vendar že zdaj zgubil poltretje leto dragocenega časa. Ko bo ta stvar urejena, bom zopet mirneje čakal miru. Da pridem na pogovor v maju v Ljubljani! Takrat mi je Vaše preblagorodje prigovarjalo, naj pospešim habilitacijo; imeli ste za to pospešitev sicer drug vzrok kot jaz kdaj prej in tudi sedaj. Saj Vam bo gotovo znano, da sem že lansko jesen g. prof. Murku pisal, da bi pospešili tisk pri Winterju, kar ni šlo, najbrž iz istih vzrokov, iz katerih tudi »Časopis« ne izide pri Bambergu (gaz, stroji, drugo vojaško delo etc. se mi zdi že, da so le izgovori in da je glavni in pravi vzrok drugje). Stvar sem na Vaš prigovor zopet vzel v roke in tako spravil zadevo v štadij realiziranja. Upam, da bom Vaš prvi habilitant. Prosim Vas, velespoštovani gospod profesor, da bi me blagovolili o poteku sukcesivno obveščati, kot n. pr. kdaj pride stvar na sejo, kdo bo v komisiji etc., za kar Vam bom zelo hvaležen.

Trdi časi, težka bremena — to ve, kdor je bil v moji koži zadnja tri leta. Zdaj je zopet nekaj novega prišlo in tako ne vem, kako dolgo bom še tukaj in ali ne bom zopet kmalu tam zunaj. Rad bi zato, da bi stvar vsaj tekom jeseni tako daleč prišla, da bi napravil tudi že predpisani kolokvij, ker pozneje mi znabiti to ne bo mogoče, ker znam priti na tak kraj, odkoder bi potom dopusta ne mogel priti v Gradec. Poskusnega predavanja mi najbrž ne bo treba imeti, ker itak prof. Meringer ve, kako predavam, saj sem skozi tri semestre predaval pri njegovih indogermanskih vajah v institutu. Še glede kolokvija, kjer bo govor med Vašim preblagorodjem in menoj. Da se pri tem ne bomo spuščali v malenkosti, bi prosil, ker Vam, velespoštovani gospod profesor, mora biti jasno, da mi malenkosti po triletni odsotnosti od študija niso več tako priročne, da bi se takoj spomnil nanje. Vendar bi prosil Vaše preblagorodje, da bi me i o vsebini tega kolokvija blagovolili malo informirati.

V splošnem težko pričakujem Vašega odgovora, za katerega Vam bom zelo hvaležen. Kako Vam, velespoštovani gospod profesor! Mnogo dela? Kako v seminarju? Koliko poslušalcev? S predavanji ste najbrž že pričeli?

Prosim Vaše preblagorodje za odgovor, Vas lepo pozdravlja in se Vam toplo priporoča

Vaš vdani

učenec Ramovš F.

(Pismo)

19

Dr. Ramovš Fr., Stein in Krain
l. d. kk. Bezirkshauptmannschaft

K. 7. XI. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Vaše cenjeno pismo in dopisnico sem prejel in sem Vašemu preblagorodju za poročila nad vse hvaležen. Oceno o brošuri sem že odposlal in bo izšla najbrž že v prihodnji številki, če bo le še čas. Novega sicer tu nič. Slavistov se je vendarle še nekaj nabralo. Zelo bi bil Vašemu preblagorodju hvaležen, ako bi mi i v nadalje kratko poročali, kako bo korak za korakom šla moja zadeva naprej.

Z lepimi pozdravi, spoštovanjem in toplimi priporočili

Vaš vdani in hvaležni učenec

Ramovš F.

(Dopisnica)

20

Kamnik 10. XI. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Včeraj sem prejel Vašo cenjeno dopisnico — pristrčna hvala Vam zato — in danes odgovarjam. Napisal sem podrobno poročilo o svoji vojaški zadevi, kar sem storil docela lahko. Kar pa se tiče karakteristike lastnega dela,* to ni bila lahka stvar — kako bi mogel človek o sebi kaj pisati. Šele, ko sem se toliko pregoljufal, da sem si domišljeval, da je to pisal nekdo drugi, mi je bilo laže. Oboje priklopim temu-le dopisu.

Zdi se mi, da je prvo poročilo zahteval oz. želel prof. Meringer. Mar se mu je zdel curriculum vitae nepopoln radi tega, ali ima kak drug vzrok. Nadéjam se, da bo zadeva brez večjih ovir in debat prešla forum

* To je bilo v navadi in je tudi od mene prof. R. Meringer o priliki predloga za rednega profesorja želel tako izjavo.

25

fakultete in zaupam pri tem predvsem objektivni in prijateljsko-očetoovski skrbi Vašega preblagorodja, ki naj — ako bi bilo potreba — tudi diplomatski poseže v zadevo, samo da se izpelje. Ko bo stvar rešena, bom zopet lahko mirno sedel na pisarniškem stolu in vse laže opravljal. Zdaj pa sem, kar je umevno, nervozen.

Upam, da se Vam moja razprava dopade, dasi zahteva zaradi množine obdelanega materiala počasnega, preišljenega študiranja. Pokazal sem jo, še predno je bila poslana gor, o priliki Brezniku in potem Škrabcu. Oba sta bila presenečena in nista kaj takega pričakovala. Žal, da nimam separatnih odtiskov že pri roki, da bi stvar malo razpečal.

Sicer nič novega. Pisal sem Vašemu preblagorodju že enkrat, da ne vem, ostanem li še delj časa tu. Zadeva je še vedno pri ministrstvu za deželno brambo in še ni rešena. Sicer po malem delam vsak večer. Bi lahko več, a ne morem, — radi petroleja. Prebiram zdaj slov. tiske iz sredine in 2. polovice 18. stol. Tu je že malo zanimivega materijala.

Ocena o Vaši razpravi o albanščini izide najbrž ta mesec. Te dni sem odposlal kratko beležko o slovenskih krajevnih imenih v Furlaniji. Nič posebnega, a radi gotovih tendene vendarle potrebno.

Ako bi se slučajno zahtevalo ali želelo vedeti, kako se obnašam in kako delam pri vojaki, torej nekake vrste Leumundsnote, potem se tozadevno direktno obrnite na mojega šefa, to je na tukajšnjega okrajnega glavarja (Franz Freiherr von Lazarini).

Poln zaupanja priporočim še enkrat svojo zadevo in s tem svojo usodo Vašemu preblagorodju, ki naj me blagovoli i nadalje o poteku sukcesivno obveščati.

Z lepimi pozdravi, spoštovanjem in toplimi priporočili Vaš vdani,
hvaležni učencec Ramovš F.

(Pismo)

Priloga 1 k pismu št. 20

Gleich zu Beginn des Krieges wurde, um eine Verschleppung von Infektionskrankheiten wie Cholera, Typhus, Ruhr u. dgl. zu verhüten, von o. ö. Prof. H. Dr. Praussnitz die S. H. H. im hygienischen Institute der Universität Graz gebildet. Die Mitglieder der S. H. H. — der Eintritt war freiwillig — hatten zur Pflicht die Überwachung der infektionsverdächtigen Personen bei Einfahrt eines Krankentransportzuges, ihre Isolierung und Abschiebung in das Landeskrankenhaus, ferner die Vornahme der Fäkalienproben und der Desinfektionen von Zimmern, Betten usw. in den Spitälern u. dgl. Zu dieser Zeit war ich noch nicht beim Militär; um

aber doch dem Vaterlande irgendwie in der Tat dienen zu können, tratt ich zur S. H. H. Im Winter 1914 zum Landsturmdienste geeignet, rückte ich ein, wurde jedoch nach 6 Wochen im Superarbitrierungswege entlassen. Ende Feber 1915 kehrte ich in das indogermanische Institut zurück und habe hier weitergearbeitet. Am 21. Juni 1915 rückte ich als abermals für geeignet befunden ein, ließ mich bei dem kk. Landwehrgänzungsbezirkskommando in Laibach als Kriegsfreiwillig-Einj. freiw. auf die Kriegsdauer assentieren, besuchte durch 5 Monate die Einj. freiw.-Schule und ging am 27. Okt. 1915 an die italienische Front. Das kk. Gebirgsschützenregiment N° 2, bei dem ich war, hielt damals die Stellungen am Krn besetzt. Ich blieb hier jedoch nur 11 Tage lang und bin dann dem am unsern linken Flügel stehenden Bãone des kuk. Inf. Rgt. N° 54 zugeteilt worden, wo ich durch einen Monat Komandant der alpinen Rettungsstation N° 1 auf ϕ 2185 war; meine Pflicht war: im Gewitter und Sturm den Hilferufenden und Verirrten Hilfe zu leisten, die von den Lawinen Verschlütteten zu bergen und für die Instandhaltung der Gebirgssteige Sorge zu tragen. Diesen dienst übernahmen mit 1. I. 1916 Bergführer von Beruf und so kehrte ich an diesem Tage zu meinem Rgt. zurück, kam zur 5. Feldkomp. und verrichtete hier Schützengrabendienste bis zum 21. I. 1916. Mitte Jänner kamen warme, südliche Winde: die Schneemassen tauten auf, Lawinen gingen fortwährend los — ich war tagelang ganz durchnäßt, fühlte mich matt und abends des 21. I. 16 fiel ich plötzlich ohnmächtig um und erwachte am Bãonshilfsplatze. Das Fiebertermometer zeigte 39.8. Nach 3 Tagen überführte man mich auf Schlittentragebahre von der ϕ 1976 auf die ϕ 1456, wo der Regimentshilfsplatz stand. Der H. Rgtarzt konstatierte allgemeine körperliche Abschwächung mit fieberhaftem Zustande und Gelenksrheumatismus. Am nächsten Tage bin ich der Gebirgs-Brigade-Sanitäts-Anstalt in Soča übergeben worden und blieb hier bis zum 5. III. 16 unter Schmerzen in den unteren und teilweise auch oberen Extremitäten. Mein seelischer Zustand war äußerst apathisch und zunichte: ich konnte nichts lesen, durchblätterte nur Bilderbücher und illustrierte Zeitungen, ohne mich so weit emporschwingen zu können, um noch den Text unterhalb der Bilder durchlesen zu können. Am 5. III. 16 hatte man mich von hier abtransportiert; die Fahrt war beschwerlich: auf einem Bauernwagen mußten wir dicht hinter den Stellungen bei Flitsch vorbei, denn die Hauptstraße über den Mojstrovka-Paß nach Kronau war durch Lawinen zerstört. Nach 3 Tagen kam ich in das Res.-Spit. nach Klagenfurt (Quarantaine) und am 17. III. 16 nach Wien in die allg. Poliklinik; wo-

selbst ich bis zum 21. V. 16 geblieben bin. Sodann schickte mich der Arzt in das Rekonvaleszentenheim in Bad Aussee, wo ich bis zur Durchführung meiner Superarbitrierung d. i. bis zum 15. I. 17 weilte. Ich bin superarbitriert worden wegen Neuritis, wegen des durch den Gelenksrheumatismus hervorgerufenen Herzfehlers, des bilateralen Lungenspitzenkatarrhs und der allgemeinen Körperschwäche (während meiner Frontdienstleistung fiel mein Körpergewicht von 63 auf 47 kg). Da diese Gebrechen durch die Dienstleistung im Felde hervorgerufen wurden, erklärte man mich für »Invalid, zum Waffendienste nicht geeignet, jedoch zum Landsturmdienste ohne Waffe geeignet«, wurde somit aus der kk. Landwehr entlassen und in den Landsturm (kk. Ldst.-Bzk.-Komdo N° 27 in Laibach) übersetzt.

Stein in Krain, am 10. november 1917.

Dr. Ramovš Franz

(*Napisano na pol pole z gotico*)

Priloga 2 k pismu št. 20

Nach der Einleitung, in welcher in kurzen Umrissen der gegenwärtige Stand der geschichtlichen Forschung der slov. Sprache skizziert und uns gezeigt wird, wie die verschiedenen Dialekte der slov. Sprache in den alten Drucken zum Vorschein kommen, und nach der Anführung des bereits gesammelten und vom Verfasser selbst gesammelten Materials der verbuchten Sprache und der Dialekte, übergeht der Verfasser zur modernen Vokalreduktion. Dies ist eine Lauterscheinung, die mehr als alle anderen den ganzen Bau der slov. Sprache durchwühlt und umgeändert hat und die zugleich eine so große Kluft zwischen den Dialekten einerseits und der Schriftsprache andererseits geschaffen hat. Es ist dies eine der wichtigsten und wegen des unermeßlichen Materials auch eine der schwierigsten Aufgaben, die hier gelöst wurde.

Der Verfasser stellt uns zunächst im allgemeinen die Wirkung der Vokalreduktion in Phasen und Typen dar und behandelt weiter einzeln die Vokale i, u, ê, ferner e, o und a. In diesen Abschnitten rollt er alle in Betracht kommenden Fragen auf und erklärt, stets im Zusammenhange mit dem Hauptlautgesetze bleibend und gestützt auf die Belege aus den slov. Drucken und auf die dialektischen Formen, auch die auftauchenden Ausnahmen. Jede Lauterscheinung wird auch von der phonetischen Seite betrachtet und lautphysiologisch erklärt. Dadurch sind ganz neue, bisher unbekannte Gesetze über den Wandel der unbetonten Vokale gefunden

und sprachlich erklärt worden. Mit dem wissenschaftlichen Apparate jeder Art ausgerüstet, hat der Verfasser auch stets die Betonungsart betrachtet und auch hier ganz neue Resultate ans Tageslicht gebracht, so z. B. die Erklärung des offenen ϵ statt des geschlossenen ϵ in *vréme* u. ä., der Akzentübergang *uhô* > *ùhō*, *ùh*, *úh*, die Geschichte der längeren und kürzeren Infinitivform. In dieser Art arbeitend hat er die bisher rätselhafte Endung des dat. sg. der o-St. auf -o erklärt und eine Menge strittiger Fragen gelöst.

Als Entdeckung muß hervorgehoben werden die präzise Berücksichtigung der Vokalqualitäten, die man bisher nur sehr wenig oder gar nicht berücksichtigte. Mit Hilfe der gegenwärtigen dialektischen Form, der verbuchten Form des XVI. Jh., des Akzentes und der lautphysiologischen Umstände hat der Verfasser sogar die Vokalqualitäten der vorliterarischen Sprache festgesetzt und so z. B. das Auftauchen der offenen ϵ - und ϱ -Vokale unter dem sekundären Akzente erklärlich gemacht.

In der »Zusammenfassung« wird uns der ganze Werdegang der Vokalreduktion dargestellt und lautphysiologisch erklärt.

Die vorliegende Abhandlung ist auf dem Gebiete der Geschichte der slov. Sprache eine Abhandlung der das Gute fördernden und zum Guten treibenden Revolution. Keine Lauterscheinung der slov. Sprache ist bisher in einer so detaillierenden, das ganze Material heranziehenden und alle in Betracht kommenden Erscheinungen umfassenden Art dargelegt worden bei vollständiger Kenntnis der Geschichte der Sprache und Würdigung des Entwicklungsvorsprunges der Dialekte und geleitet von den modernsten linguistischen Anschauungen.

Mislim, da je potrebno in najboljše tu dodati še moj ohranjeni *koncept predloga* dr. F. Ramovša za docenta. Koncept predloga je pregledal prof. Meringer, pa je nekaj malega stilistično izpremenil, predvsem pa mesta o Ramovševi vojaščini, ki sem jih po njegovem poročilu obširneje podal, skrajšal in po svoje povedal. V strokovno stvarnem oziru je dodal le zanimivo svojo pripombo o Ramovšu kot zelo spretnem in učenem etimologiku, za kar je bil posebno kompetenten. Vse Meringerjeve izpremembe z omenjenim dodatkom so tiskane kurzivno. Izpuščeni so v ponatisu tu nepotrebni podrobni bibliografski podatki raznih Ramovševih dotedanjih objav.

Konzept predloga dr. F. Ramovša za docenta filozofski fakulteti v Gradcu

An das Professorenkollegium der philosophischen Fakultät
der k. k. Universität

Graz.

Die in Angelegenheit des Habilitationsansuchens des H. Dr. phil. Franz Ramovš um Erteilung des *venia legendi* für slavische Philologie gewählte Kommission legt dem Professorenkollegium folgenden Bericht und Antrag vor.

Dr. phil. Franz Ramovš ist als Sohn eines Südbahnlokomotivführers 1890 in Laibach geboren; dort besuchte er auch das Gymnasium *und bestand daselbst* die Matura mit Auszeichnung. 1910 inskribierte er sich an der Universität in Wien, *wo er* durch zwei Semester Vorlesungen über slavische und germanische Philologie *hörte*. Hierauf bezog er die Universität in Graz, wo er sein wissenschaftliches Interesse auf vergleichende Sprachwissenschaft und klassische Philologie ausdehnte; außerdem betrieb er Privatstudien auf dem Gebiete der litauischen Sprache, Archäologie und Ethnographie. Im Sommer 1913 unternahm er mit Unterstützung des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht eine Studienreise ins Ausland, auf welcher er in den Bibliotheken in Dresden, Berlin, Kopenhagen, Göttingen und Tübingen die slovenischen Unica der protestantischen Literatur des XVI. Jahrh. studierte und in grammatischer Hinsicht exzerpierte. Das so gesammelte neue Material benützte er für seine Dissertation, namentlich aber für die Habilitationsschrift. Im Sommersemester 1914 erwarb er nach Ablegung der Rigorosa (aus slavischer Philologie und vergleichender Sprachwissenschaft mit Auszeichnung) den Doktorgrad, verblieb aber in Graz, wo er unter Förderung des H. Prof. Dr. R. Meringer in dessen Indogermanischem Institute arbeitete und dort auch mehrere Vorträge über aktuelle Probleme der vergleichenden Sprachwissenschaft (wie z. B. über die Wurzel-determination) hielt. *Als der Krieg ausbrach*, trat er, um *im Dienste des Vaterlandes tätig zu sein*, freiwillig in die vom H. Prof. Dr. W. Praussnitz im hygienischen Institute der Universität gebildete S. H. H. ein *und kam dort seinen oft schweren Aufgaben opferfreudig nach*. Im Winter 1914 wurde er zum Landsturmdienste geeignet befunden, rückte ein, wurde jedoch nach 6 Wochen im Superarbitrierungswege entlassen. Er kehrte in das Indogermanische Institut zurück und arbeitete hier weiter. Als er im Juni 1915 abermals als *zum Militärdienste* geeignet befunden wurde, ließ er sich bei dem k. k. Landwehregänzungsbezirkskommando in Laibach

als Kriegsfreiwillig-Einj.-Freiw. auf die Kriegsdauer assentieren, besuchte durch 3 Monate die Einj.-Freiw.-Schule und kam am 27. Oktober 1915 an die italienische Front und zwar zum k. k. Gebirgsschützenregiment N° 2, welches damals die Stellungen am Krn besetzt hielt. Er verblieb hier jedoch nur 11 Tage, worauf er dem an unsern linken Flügel stehenden Bãone des k. u. k. Inf. Rgt. N° 54 zugeteilt wurde, wo er Kommandant der alpinen Rettungsstation N° 1 auf Φ 2183 war. *Hier und dann im Schützengraben der 5. Feldkompagnie leistete er schweren Dienst, bis er am 21. I. 1916 abends ohnmächtig zusammenbrach und erst am Bãonhilfsplatze erwachte. Nun folgten böse Krankheitstage in Spitälern u. Sanatorien.* Sein Körpergewicht war in der Leidenszeit von 63 auf 47 kg gesunken. Am 15. I. 1917 wurde er wegen Neuritis, eines durch Gelenkrheumatismus hervorgerufenen Herzfehlers, wegen bilateralen Lungenspitzenkatarrhs und allgemeiner Körperschwäche superarbitriert. Da diese Gebrechen durch die Dienstleistung im Felde hervorgerufen worden waren, wurde er als »invalid, zum Waffendienste nicht geeignet, jedoch zum Landsturmdienste ohne Waffe geeignet« erklärt, somit auch aus der k. k. Landwehr entlassen und in den Landsturm (k. k. Ldst.-Bzk.-Kmdo N° 27 in Laibach) übersetzt. Gegenwärtig steht er als Kommandierter bei der k. k. Bezirkshauptmannschaft in Stein in Krain in Verwendung.

Die eingereichte Habilitationsschrift »Die moderne Vokalreduktion« (im Slovenischen) ist im 57. Bde. des Archiv für slavische Philologie von V. v. Jagić (S. 123—174, 289—350, ca. 6 Druckbogen stark) erschienen. Die Schrift ist als das I. Heft von weiteren »Beiträgen zur Geschichte der slovenischen Sprache« gedacht und soll als eine Vorarbeit für eine künftige historische Grammatik der slovenischen Sprache, deren Ausarbeitung sich der Verfasser vorgenommen hat (s. Einl. S. 123), aufgefaßt werden. Ein zweites Heft dieser »Slovenischen Studien«, betreffend die Entwicklungsgeschichte der alten Reduktionsvokale im Slovenischen ist auch 6 Druckbogen stark bereits für den Druck rein geschrieben worden.

Das veröffentlichte Heft ist eine hervorragende, mustergiltige wissenschaftliche Leistung zu nennen. Es behandelt ein bisher unbearbeitetes Thema und zugleich eine der schwierigsten Partien der Lautlehre, die Vokalreduktion, eine Lauterscheinung, welche mehr als alle anderen den ganzen Lautcharakter, ja, selbst den Bau der slovenischen Sprache durchwühlt und umgeändert und dadurch eine große Kluft zwischen den Dialekten einerseits und der Schriftsprache anderseits geschaffen hat. Die Abhandlung zeichnet sich nicht nur durch eine Menge von neuem

Forschungsmaterial aus alten Drucken, zumeist den im Ausland zerstreuten Unica, und den heutigen Dialekten sowie die Darlegung dieses Materials auf Grund der modernsten linguistischen Erkenntnisse aus, sondern auch durch großen Scharfsinn und eine Reihe wichtiger und interessanter Ergebnisse, die Aufstellung neuer, bisher ganz unbekannter Vokalwandels- und Akzentgesetze. Die Darstellung zeigt feste lautphysiologische Schulung. Auch einzelne Fragen der Formenlehre erhalten eine neue Beleuchtung, ganz besonders gewinnt aber die Chronologie der verschiedensten lautlichen Erscheinungen zahlreiche und sehr fruchtbare und belehrende Aufschlüsse. Wir sehen daraus auch klar, wie sich in den alten protestantischen Drucken, die man bisher zu einheitlich unterkrainisch hielt, auch schon andere Dialekte widerspiegeln. So werden die Inkonsequenzen in ihrer Sprache begreiflich und erklärbar. Im allgemeinen kann man sagen, daß keine Lauterscheinung der slovenischen Sprache bisher in einer so detaillierenden, das ganze dazugehörige Material heranziehenden und alle in Betracht kommenden Erscheinungen umfassenden Art bei möglichster Kenntnis der Geschichte der Sprache und Würdigung des Entwicklungsprozesses der Dialekte im Lichte der modernsten linguistischen Forschung dargelegt worden ist. Vom Standpunkte der slav. Philologie, speziell der vergl. slav. Gramm., zeigt sie volle Vertrautheit auch mit den übrigen slav. Sprachen und ihrem mit dem Thema zusammenhängenden Erscheinungsmaterial.

Außer der Habilitationsschrift hat Dr. Fr. Ramovš auch schon eine Reihe anderer kleinerer Studien und Anzeigen veröffentlicht, die sich entweder ebenfalls auf die Sprache der alten Drucke, die slovenische Dialektologie und mit dem Vorausgegangenen im Zusammenhang stehende Fragen der slovenischen Orthoepie beziehen, oder aber behandeln sie slavische Etymologien. Auch diese erwähnten, außer der Habilitationsschrift erschienenen Studien und Anzeigen des Dr. Fr. R. erweisen, wie seine Habil.-schr. einen vielversprechenden neuen Forscher nicht nur auf dem Gebiete der slavischen Philologie, sondern auch der vergl. Sprachwissenschaft überhaupt. *Da ist es bes. die Etymologie, welche ihn als einen sehr gewandten und gelehrten Etymologiker zeigt.* Persönlich ist der Kandidat ein integer Charakter, weitab von aller politischen Tageshetze (ist politisch überhaupt nie hervorgetreten) und lebt nur den Interessen der Wissenschaft sowie denen des Vaterlandes, wie sein freiw. Eintritt in die S. H. H. und später in die k. k. Landwehr, was ihn zur Front brachte, dessen böse und schwere Folgen er wohl lange mit sich tragen wird, zur genüge beweisen.

Die Kommission beantragt daher mit Rücksicht auf die bedeutende wissenschaftl. Begabung und hohe moral. Qualität des Kandid. ihn zu den weiteren Stadien der Habilit. zuzulassen.

21

Dr. Ramovš Fr., Kamnik (Stein in Kr.)
kk. Bezirkshauptmannschaft

K. 22. XI. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Prav prischčna hvala za poslano brošuro.* Izpeljava in vsebina je zelo nazorna, principi popolnoma pravilni. Boste pač dovolili, velespoštovani gospod profesor, da nameravam spregovoriti o tej brošuri besedo v »Ljublj. zvonu«, da tudi širše občinstvo zve za svojega veleučenega rojaka kaj več. Sicer tu nič novega. Z menoj po navadi. Upam, da v kratkem prejmem kako poročilo od Vašega preblagorodja.

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili in globoko zahvalo

Vaš vdani učenec Ramovš

(Dopisnica)

22

Kamnik 29. XI. 1917

Velespoštovani gospod profesor!

Naznanila mi je danes neka ekscelenca z Dunaja, da je prošnja, ki jo je tukajšnji urad zame poslal na ministrstvo, da bi še nadalje tukaj ostal, odbita. Zdaj torej le še čakam dneva, ko me odpokličejo — s tem se neha življenje in prične zopet trpljenje. Kakor hitro bom menjal mesto, bom Vašemu preblagorodju to takoj javil. Da sem danes, prvi dan, močno deprimiran, Vam bo umevno. Čudno, da sem v teh dveh letih in pol, kar me meče brutalna usoda semtertja, ostal še trezen in misleč človek. Morda pa si je usoda vendarle zdaj izmislila, da me uniči; potem bi bilo pač najbolje, da bi ji že sam pred leti prostovoljno preprečil to nakano. Čas je trd, človek ničla — in tako bom zopet strmo-glavil v temno bodočnost; naj bo, kar hoče; več se ne more zgoditi, kot da me pokopljejo. Da bo bodočnost polna muk, to vem, le tega pa ne, ali jih bom fizično in psihično mogel prenesti. Treba se bo zopet odreči naslovu »človek« in postati številka. Kdaj odrinem, še ne vem; morda jutri, morda čez teden, lahko tudi šele čez mesec dni. Želel bi pa, da bi mi Vaše preblagorodje — v kolikor je to po Vaši sodbi mogoče — spo-

* O rezultatih študijskega potovanja v Albaniji.

ročili, kako je pravzaprav z mojo tamošnjo zadevo, oziroma, da se bolje izrazim: káko je Vaše mnenje o njej: ali bodo gospodje postopali objektivno? To je glavno vprašanje. G. prof. Mer. mi je te dni pisal: »Ich glaube, daß Ihre Sache im guten Gange ist; mehr kann man vorläufig nicht sagen.« Kaj misli s tem reči? Zdi se mi, da se je on napram meni nekoliko izpremenil — vzrok je mogoče dvojen: ali dejstvo, da sem svojo razpravo odtegnil zbirki g. prof. Murka ali pa splošno politično mnenje? Kako Vaše preblagorodje misli o tem? V slučaju, da me zavrnejo, bom rekuriral na naučno ministrstvo, ker vem da je znanstveno moja zadeva utemeljena in zahteva oziroma prošnja upravičena — in drugi oziri nimajo govoriti vmes. Upam tudi, da bo Vaše preblagorodje v kratkem moglo komisiji referirati z znanstvenega stališča in da bo s tem šla stvar za korak naprej k pojasnitvi. Prosim torej lepo Vaše preblagorodje, da mi o vsem, kar mi leži pri srcu, kratko poročate čimprej — saj veste, da mi bo to, posebno še zdaj, v tolažbo. Za enkrat ostane moj naslov isti.

Z odličnim spoštovanjem, lepimi pozdravi in prav toplimi priporočili
Vaš vdani, hvaležni, zvesti

učenec Ramovš

(Pismo)

25

Dr. Ramovš Fr., Stein in Kr.,
kk. Bezirkshauptmannschaft

10. XII. 1917

Velespoštovani gosp. profesor!

Kak zanimiv slučaj! Včeraj sem bil v Ljubljani pri ženi in bila je prišla na obisk gdč. dr. Havliček iz Zagreba. Ko je govor nanesel na razne nekdanje družbe na Dunaju, ste bili omenjeni tudi Vi. Po odhodu dr. Havličkove sem rekel ženi: »nič ne vem, kdaj bo izšel Doberdob« — vrnivši se danes semkaj, najdem na mizi veliko kuverto, odprem in »Doberdob« me pozdravi. Kako sem ga bil vesel. V prostem času opoldne in zvečer sem ga bral in zdajle, ob deseti večerni uri sem gotov ž njim. Prav iskreno čestitam. Izorno izpeljano. Tudi za nestrokovnjaka kolikor pač mogoče umljivo, zato seveda malo bolj obširno. A kamen na kamen tako lepo postavljen, da je stavba občudovanja vredna. Škoda le, da so podatki o refleksih $\hat{q}$ in $\hat{o}$ v tem delu le indirektni, kar je ravno bilo prvič težko in drugič je razpravo za lajika storilo malo težjo. Na vsak način pa strokovnjaka veseli precizno ločenje tudi prav malih geografičnih distanc pri uporabi dialekt. podatkov — res globoko znanstveno izločevanje in uporabljanje. Gotovo se bo po vojni dalo stvar še bolje

podkrepiti z direktnimi fonetičnimi podatki. Jasno pa je že zdaj — da je Doberdo in Doberdob pravilno razložen. Zraven še seveda Opača sela, Hudi log, Celovec in še marsikaj. Prav pristrčno sem torej Doberdoba vesel in še enkrat moje iskrene čestitke! — Obenem sem prejel Vašo cenjeno karto. Za obe pošiljatvi moja najsrčnejša hvala. Za poročilo po seji se Vam toplo priporočam. Sicer nič novega.

Z lepimi pozdravi, priporočili in toplimi čestitkami
Vaš vdani, zvesti in hvaležni učenec

Ramovš

(Dopisnica)

24

Dr. Ramovš Fr., Kamnik c. kr. okr. glav.

(XII. 1917)*

Velespoštovani gospod profesor!

Prejel z veseljem Vašo razglednico; najtoplejša zahvala. Kadar mi boste blagovolili sporočiti o kolokviju, bi Vas prosil, da bi mi hoteli kratko omeniti, o čem bo v splošnem govor — saj veste in lahko umete, da jaz ne pridem na kolokvij iz svoje študijske sobe, marveč od vojaške službe. Predavanja (5) bom zato tudi priredil bolj kratka in jim vzel tvarino iz še ne natiskanih rokopisov. Tako si moram pač pomagati. Upam tudi, da bodo gospodje pri kolokviju vpoštevali dejstvo, da sem vojak in da bo Vaše preblagorodje in g. prof. Meringer tudi nato vplivala.

Še enkrat lepa hvala za sporočilo. Obenem se Vam prav iskreno zahvalim za Vašo dobroto, da ste tako hitro izvršili referat in bom vedno hvaležno obdržal v spominu Vašo naklonjenost.

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili
Vaš zvesti in zelo hvaležni učenec

Ramovš

(Dopisnica)

25

Dr. Ramovš Fr., Kamnik c. kr. okr. glav.

17. XII. 1917.

Velespoštovani gospod profesor!

Vaše cenjeno pismo in poročilo g. dekana hvaležno prejel. Z vsem sem zadovoljen in g. dekanu jutri javim, da definitivno lahko določi za kolokvij in predavanje dneve 3. 4. in 5. januarja. Jaz pa pridem v

* Datum ni napisan, na žigu nejasen.

Gradec že zjutraj dne 2. januarja, da se morem še z Vašim preblagorodjem in g. prof. Meringerjem kaj pomeniti. Za predavanje podam sledeča temata: 1.) Bemerkungen zur Geschichte einiger Ortsnamen im besetzten Friaul (to kot prvo glede na Vaš cenjeni današnji dopis in Vas prosim, da tako ukrenete, da bom to predaval); 2. in 3. (le formalno) pa: 2.) Die Lautgruppe v + ъ oder ѣ im Slovenischen in 3.) Die Gesch. des auslautenden l im nom. sg. masc. des l-part. im Slavischen. Za vse usluge sem Vam prav iz srca hvaležen. Včeraj je bil g. Župančič pri meni radi ocene Vašega spisa o albanščini in me prosil, da ga tako preuredim, da izpustim vse, kar sem pisal tam o izvajanjih čisto linguistične vsebine, ker pravi, da bi mu ljudje (slavno občinstvo) očitali, da to ne spada v Zvon. Naše razmere! Zato sem stvar reduciral prikladno in bo najbrže izšla v prih. štev. ali pa prih. mesec. Še enkrat prav topla zahvala za ves Vaš trud! Na svidenje se že prav veselim.

Z lepimi pozdravi in priporočili Vaš hvaležni in zvesti učenec

Ramovš

(Dopisnica)

26

Ljubljana 25. I. 1918

Velespoštovani gospod profesor!

Danes Vam moram naznaniti novico, kakršne še sam nisem pričakoval; sem v Ljubljani, in sicer na poti iz Kamnika, ki sem ga zapustil, zopet v mrzli Admont k Ersatzkadru nazaj. Kaj bodo tamkaj z menoj ukrenili, mi je še povsem neznano. Le toliko že iz lastne izkušnje vem, da dobrega ne bo nič in da je aurea aetas, ki mi je sijala v Kamniku, enkrat za vselej proč. Treba mi bo postati zopet pravi vojak, navaditi se na vse »ne«dobrote etc. etc. Perspektiva torej taka, kakršne ne privoščim nikomur. Za nekaj časa je moj naslov torej nestalen. Ako bi mi želeli ta čas kaj sporočiti, Vas prosim, da pošljete vsako stvar na naslov mojih staršev, kjer se mudi zdaj tudi na dopustu moja žena, in je to: Borovnica na Notranjskem. Po tej poti bom še najhitreje sprejel. Kakor hitro pa bom dobil za delj časa stalen naslov, bom to Vašemu preblagorodju takoj sporočil.

Prosim pa Vas, velespoštovani gospod profesor, da kjer in kolikor moči, pospešujete in delate za idejo moje oprostivte. Seveda, dokler ni še dekreta, v tej stvari ni mogoče storiti nobenega koraka, to je umevno. Vendar upam, da do tega časa vendar ni tako daleč. Mislim, da je akt že odšel na Dunaj; že to bi me mnogo pomirilo. Upam, da bo Vaše pri-

hodnje poročilo to vest že prineslo. Da se akt ne bi predolgo vlačil po ministrstvu, za to boste gotovo, velespoštovani gospod profesor, pripravljene posredovati, kakor ste mi že v Gradcu pravili. In ko je enkrat dekret tu, potem se bo vendar le znabiti dalo kaj doseči. O tem se bom pismeno obrnil še na prof. Meringerja, kako da on sodi. Ker če pomislim, da zna vojna trajati še mesece in celo leto ali še več — me je kar strah. Kam bi me mogla usoda v tem času še vse zanesti! Dobro bi tudi bilo, da bi mogli z Dunaja dobiti kake informacije o tem. In slednjič če fakulteta dovoli, da se vloži prošnja za oprostitev in da to podkrepi, tudi ministrstvo proti temu ne more ničesar. In tudi položaj, da recimo pričnem jeseni s predavanji, zahteva pred tem prosti čas, ker vendar ne gre, da bi za vsako uro sproti koval predavanje. To se lahko naredi na srednjih šolah, tu pa je to važen moment, ki ga je treba vpoštovati. Upam, želim in Vas prosim, velespoštovani gospod profesor, da boste radevolje se poglobili v moj sedanji, nezavidljivi položaj, ga prav umevali in razumeli moje želje in prošnje. Na vsak način smemo poskusiti vse, kar bi se moglo doseči. Pri vsem tem imam za sedaj vsaj to uteho, da sem habilitacijo izvršil.

Odkod se Vašemu preblagorodju prihodnjič oglasim, še sam ne vem. Vendar prejmete obvestilo, kakor hitro bom kje bolj na stalnem. Ako pa je akt že odšel, Vas prosim, da pošljete urgenco za njim preko Žolg. Obenem se Vam priporočim za čimprejšnji odgovor o vseh teh točkah.

Z lepimi pozdravi, globokim spoštovanjem in toplimi priporočili

Vaš vdani, hvaležni

učenec Ramovš

(Pismo)

27

Dr. Ramovš Franz, Laibach
sv. Petra cesta 26/I.

Lj. 28. I. 1918

Velespoštovani gospod profesor!

V naglici Vam javim, da se je moja zadeva v toliko obrnila na bolje, da mi ni treba iti v Admont, marveč ostanem v Ljubljani in sicer sem zdaj v pisarni pri Landwehregänzungsbezirkskomandi. Kaj več v kratkem!

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili

Vaš vdani in hvaležni učenec

Ramovš

(Dopisnica)

Ljublj. 8. II. 1918

Velepoštovani gospod profesor!

Danes sem prejel preko Borovnice Vašo karto z dne 30. I. in se Vam prav toplo zahvaljujem zanjo. Vendar vidim, da se nismo čisto dobro razumeli; mogoče, da sem jaz v razburjenju, v katerem sem pisal pismo, se tako nejasno izrazil, tako da je krivda na moji strani. Jaz nisem mislil, da bi se za oprostitev prej vložilo in mislim še danes da je najbolje, da šele po dekretu. Ako ste, velepoštovani gospod profesor, že ta čas kaj ukrenili, potem naj seveda gre svojo pot dalje; a nimam prav nobenega upanja, da bi me oprostili kot pomožno moč, če pa, bi bilo to le za 2—3 mesece — od tega seveda nimam nikakršnega dobička. Ako pa še niste storili omenjene vloge, bi mislil, da je najbolje, da je ne napravite, marveč da počakamo dekreta. Potem je stvar sigurnejša in se jo da tudi mnogo bolj tehtno podkrepiti. Saj vendar, mislim, ne bo bogve kako dolgo stvar ležala nerešena na ministrstvu. »Personalstandes-tabelle« sem tudi prejel in jih predyčerašnjim odposlal. Dobro bi bilo, da bi vedel, kdaj bo akt odšel, da bi to takoj naznanil Jagiću, ki bo gotovo rad storil, kar mu bo moči, da bo čimpreje stvar potrjena. Potem pa, ko je enkrat dekret tu, sem mislil, da bi fakulteta storila potrebno vlogo, ki bi jo tudi lahko preko Jagića urgirali. Ta pot mi je tem ljubši zdaj, ko vem, da sem zopet na kolikor toliko varnem mestu. Kot sem Vam že sporočil, sem pri LdwErgBzkKdo. Seveda so me čez teden brzobjavno klicali v Admont in če ne bi šla cela stvar pod roko, bi bil že zdavnaj tam. K sreči pa manjka dveh moči tu in sem za enkrat naravnost unentbehrlich, kar je zame vsekakor dobro. Dela seveda mnogo, tako, da ne morem priti do prav nobenega študija. Mogoče bo kaj pojenjalo polagoma. Vendar je človek vesel, da mu ne visi prav tik nad glavo Damoklejev meč. Novega sicer nič. Še enkrat se Vam prav toplo zahvalim za Vašo skrb in pripravljenost, za kar se Vam bom vedno izkazal hvaležnega. Upam, da ste zdravi!

Z odličnim spoštovanjem, lepimi pozdravi in toplimi priporočili
Vaš vdani, zvesti in hvaležni učencec

Ramovš

(Pismo)

Dr. Ramovš Franz, Laibach
sv. Petra cesta 26/I.

Ljublj. 27. II. 1918

Velespoštovani gospod profesor!

Kar sem v Ljubljani, ne pridem do nobenega lastnega dela. Dočim sem v Kamniku lahko popoldne v pisarni delal zase, je tukaj vedno toliko opravka, da moram celo hiteti, da vse dovršim. Radi tega sem tudi na večer zmučen in se mi ne ljubi kaj pričeti. V tem oziru sem torej močno na slabšem — vendar moram biti hvaležen, da je vsaj tako, da sem na gorkem in imam glavo na varnem. Novega ni tu prav nič. Zadnjič me je Tominec iskal, a se nisva našla. Radoveden sem, ali je v Gradcu ali ne. Vam je li kaj znano, če je že šel akt na Dunaj? Kako se Vam godi, velespoštovani g. prof.?

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili Vaš vdani in hvaležni
učencec Ramovš

(Dopisnica)

Dr. Ramovš Franz, Laibach
sv. Petra cesta 26/I.

Lj. 9. III. 1918

Velespoštovani gospod profesor!

Vaše cenjeno pismo z imenikom prejel in sem že na delu. Prosim Vas pa, da mi prav v kratkem pošljete par »Vabil«;* kolikor ravno morete. Imam mnogo upanja!

Z lepimi pozdravi in odličnim spoštovanjem Vaš vdani in hvaležni
učencec Ramovš

(Dopisnica)

Dr. Ramovš Franz, Laibach
sv. Petra cesta 26/I.

14. III. 1918

Velespoštovani gospod profesor!

Vaši dve pošiljatici hvaležno prejel. Danes hočem pisati še Jagiću. Prosim Vas pa za svēt: ali naj vpišem v naznanilo za predavanja res naslov predavanj ali naj kar vpišem »Eingerückt, wird allenfalls später

* Tikalo se je Časopisa za slov. jezik, knjiž. in zgod.

ankündigen. Po mojem bi bilo drugo bolje, ker kdo ve, bom li mogel jeseni predavati ali ne. Vendar Vas prosim, velespoštovani gosp. prof., da mi takoj sporočite, kaj Vi mislite o tem. Upam, da do dekreta ne more biti več daleč. Glede Bamberga bom šel h Kobalu; obenem bom pa še sam stopil tja, ker moram itak z njim govoriti radi črk v svoji razpravi in sem že dolgo namenjen. Res čudno in naravnost sitno, že z ozirom na oni popravek v Slov. Narodu. Sicer nič novega. Meni gre dobro, le dela (pisarniškega) imam več kot v Kamniku, tako da do kakega študija le redkokdaj in za malo časa pridem. Tominec je bil zadnjič tu. Kako rad Vam verjamem, da ste vznevoljeni radi medpočitniškega predavanja za Urtauberje: rezultat pa ne bo sijajen, ker kaj more človek storiti v 3 mesecih? Upam in želim, da se zdravstveno na spomlad okrepite. Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili

Vaš vdani in hvaležni učenec Ramovš

(Dopisnica)

32

Ljubljana 25. III. 1918

Velespoštovani gospod profesor!

S hvaležnostjo sem prejel Vašo cenjeno karto in zato prilagam dotični formular pismu s prošnjo, da ga o priliki oddaste na dekanatu. Od Jagića doslej še nisem dobil odgovora, a vem, da bo gotovo šel na ministrstvo in upajmo, da bo tudi kaj opravil. Sicer pa, ako se računa, da vsak akt navadno rabi v državnih pisarnah po 2—3 mesece, predno ga rešijo, že potem ni do rešitve daleč. Kaj in kako boste potem ukrenili, torej s početkom letnega tečaja, o tem mi boste že še blagovolili kaj več sporočiti.

S Kobalom sem pred kratkim govoril znova. O praznikih, ko bom malo več prost, bom tudi še sam stopil k Bambergu.

Glede časopisa je bilo po mojem mnenju vse premalo reklame. Zdaj, ko sem v Ljubljani, mi je marsikaj olajšano in upam, da bom storil marsikaj v korist. Zato Vas prosim, da mi pošljete imena vseh ustanovnikov in naročnikov, da sem malo orijentiran. Upam si spraviti kakih 30 novih naročnikov na dan. Hočem se poprijeti z vso agilnostjo tega agitatoričnega posla. Dalje imam načrt — če bo šlo gladko, kdo ve, ali ne spravimo kakih 10.000 vkup. Na to delo pa bom lahko šel šele, ko bo prvi snopič tiskan, da človek nekaj pokaže. Tudi glede metode ofenzive Vam bom še sporočil kaj več; treba bo najprvo oficijelnega povabila in tu doli osebne intervencije; to drugo bom po posredovalnih osebah

radevolje opravil jaz. Cilj te ofenzive pa so možje: Pollak, Jakil, Derganc, Zorman. Ti štirje se bodo gotovo odzvali in ne z majhnimi vsotami. Prosim Vas torej, da mi takoj pošljete že prej omenjeni imenik. Imam tudi par pomagačev, ki bodo šli z navdušenjem v ogenj, tako da sigurno računam z dobrim uspehom.

Bila je sprožena še neka druga ideja, ki Vam jo hočem dati v pretres. Kakor veste, ima Slov. Matica svoj filološki odsek s Šlebingerjem na čelu. Možno bi bilo, da bi naš časopis dobival od Matice letno podporo kakih 1000 Kron, dasi ne bi bil v nobenem oziru vezan na Matico, ampak popolnoma avtonomen. Sčasoma bi — če ne bi šlo drugače — lahko prešel v Matico, t. s. pravi, da bi ga Matica vzdrževala, da bi bil nekak organ filološkega odseka; seveda je s tem združeno, da dosedanji odsek odstopi in tvori novi odsek dosedanje uredništvo časopisa, kar ni nikakršna težavnost izpeljati. Prosim Vas, da mi v kratkem o vsem tem poveste svoje misli, da mi pa predvsem pošljete imenik.

Sicer nič novega. Jaz le redko pridem do študija, in še to je vse raztrgano. Sicer se počutim zdravega, dasi mi vsi pravijo, da sem še mnogo bolj suh kot sicer.

K velikonočnim praznikom sprejmite od mene in moje žene najiskrenejše čestitke kot tudi Vaša cenjena družina.

Z lepimi pozdravi in toplimi priporočili

Vaš vdani in hvaležni učenec

Ramovš

Pozdrave g. prof. Kaspretu in graškim slovenskim starejšinam.

(Pismo)

Lj. 18. IV. 1918

Velespoštovani gosp. profesor!

Prejel sem »Vabila«, dan nato dekret in včeraj Vaše čestitke. Prav toplo se Vam zanje zahvalim in obenem ponovim svojo hvaležnost na celém Vašem trudu, ki mi je prišel v dobro ter se Vam priporočam tudi za naprej. Včeraj sem bil pri Bambergu; I. snopič izide prihodnji teden. Glede moje razprave o Dalm. bibliji sem črke tako priredil, da jo bo zdaj tiskarna lahko tiskala in da lahko izide v II. snopiču. Vabila sem vsa izdal in upam, da se kmalu oglasijo novi naročniki. Rabil bi jih pa še kakih deset in če jih imate še na razpolago, bi prosil zanje. Ko bo prvi

snopič na svetlem, bo takoj treba ubrati pot do Pollaka in Zormana. Uredništvo naj sestavi tozadeven oklic, oziroma pismo in priloži prvi snopič, ter pošlje vse na adresata: Karl Pollak, Ljubljana, Dunajska cesta in Ivan Zorman, veletrgovec [tu je v pismu prazen prostor]. V pismu omenite, da jih v kratkem posetim jaz, ki jim bom ustmeno temeljiteje razložil celo zadevo. Potem meni takoj sporočite, da bom vedel, kdaj so že prejeli pisma. To pot imam za dobro; event. ukrepe in navodila mi blagovolite še sporočiti.

Še enkrat najlepša zahvala in najtoplejša priporočila.

Z lepimi pozdravi in globokim spoštovanjem Vaš hvaležni učencec

Ramovš F.

(Dopisnica)